IDEI PENTRU VALORIFICAREA CAPACITĂȚII DE ORGANIZARE A TIMPULUI LIBER LA ELEVII DIN CICLUL PRIMAR

Profesor pentru învățământ primar, Zahiu Cristina
Liceul de Arte "Margareta Sterian"

Aristotel spunea că timpul liber nu înseamnă sfârșitul muncii, ci, dimpotrivă, munca înseamnă sfârșitul timpului liber, acesta trebuind consacrat artei, științei, filosofiei. Astăzi, conceptul de timp liber cunoaște o largă circulație. Denumit „loisir", „leisure", „freizeit", tradus prin „răgaz", „ocupație plăcută", „pe îndelete, în tihnă", înțelesul nu este diferențiat în prea mare măsură de la un popor la altul.

Activitățile din timpul liber au rolul de a destinde (odihnă pasivă, odihnă activă), a binedispune (activități distractive) și a-l dezvolta pe om ca personalitate (satisfacerea intereselor, înclinațiilor, aptitudinilor de tip artistic, tehnic, îmbogățirea vieții spirituale prin lectură, vizionări de spectacole, vizite în muzee, activități de creație). Timpul liber diferă de la un tip de societate la altul, depinzând în general de gradul de dezvoltare socio-economică a societății respective.

Problema organizării eficiente a timpului se răsfrânge și asupra timpului liber, timpul de care fiecare în parte este responsabil și cu care face ce vrea. Întrucât nu există o cultură a timpului liber, suntem tentați în a-l petrece în fața televizorului sau în activități ce presupun cheltuieli materiale.

Mutațiile calitative produse în domeniul învățământului, în procesul educației, în sfera timpului liber, pune în seama școlii probleme noi referitoare la organizarea activitații elevului când el se află în afara programului scolar.

În urma unor cercetari făcute de mine pe parcursul anilor, am observant că timpul liber al elevului este valorificat pe baza unei selecții simple, pe cât de comode, pe atât de dăunătoare: calculatorul și televizorul. Analizând comparativ cele două oferte de timp liber, am observat tendința elevilor spre activități sedentare, menite să aplatizeze emoțional și să inhibe canalele clasice de comunicare interpersonală, în detrimentul avalanșei de medii electronice.

Lucrarea de față își propune să ofere câteva idei de valorificare a capacității de organizare a timpului liber al elevului și prezentarea unor exerciții pentru conștientizarea noțiunii timpului de către elevi.

Modalităţile de organizare a timpului pentru elev sunt multiple: sport, muzica, lectura, excursii, calculator, televizor, reviste, cercuri culturale şi artistice etc, toate sunt surse de informare şi dezvoltare a umorului, inteligenţei unei persoane.

Organizarea eficientă a timpului poate oferi:

- o perspectivă mai bună asupra activităţilor şi priorităţilor zilnice;
- noi oportunităţi şi avantaje în privinţa creativităţii;
- posibilitatea de a înfrunta, reduce şi evita stresul;
- mai mult timp liber;
- şanse de a atinge scopurile propuse.

În cadrul instituţiilor şcolare, elevul învaţă că timpul este delimitat, structurat, că timpul valorează, costă şi aduce profit. În acelaşi timp elevii sunt obligaţi să-şi facă o agendă proprie, să fie cât mai autonomi în folosirea eficientă a timpului, să-şi planifice singuri activităţile de învăţare de acasă, să-şi coreleze timpul de pregătire cu cel liber etc.

Nu se pune problema instituirii unui nou program de organizare a timpului liber, pe lângă cel al timpului de muncă, învățătură, ci de organizarea unor acțiuni și activități la care elevul să participe cu plăcere si interes, după preferințe si preocupări, opțional în funcție de interesele si aptitudinile pe care le are pentru anumite domenii ale vieții sociale, artistice și culturale.

Cunoașterea unor modele si tehnici de planificare a vieții personale în vederea dezvoltării sentimentului de satisfacție a trăirii timpului liber, formarea unui stil de viață civilizat, identificarea modalităților de relaxare, cultivarea atitudinii optimiste fată de viată sunt foarte importante pentru dezvoltarea corectă a elevilor.Astfel, personalitatea elevului se dezvoltă pe fondul educaţiei pentru organizarea timpului liber.

Valorizarea timpului devine un principiu de viaţă pe măsură ce elevul promovează activităţi destinate petrecerii timpului liber cu caracter practic educativ (cultivarea altruismului, creativităţii, respectului de sine, inţitiativei). Educarea elevului în privinţa recunoaşterii problemei stresului sau a planificării timpului liber îl va conştientiza asupra faptului că lipsa unui management eficient al timpului va conduce la stres şi la un randament şcolar scăzut.

Înțelegerea timpului liber variază potrivit vârstei școlare. Elevul din ciclul primar a trecut de la nevoia de mișcare specific preșcolarității, la sentimentul bucuriei și al responsabilității propriilor activități. În organizarea timpului poate fi antrenat într-o odihnă activă: lectură, cunoașterea mediului ambiant, artă, cultură, sport, în aceste activități putându-și cunoaște

componente ale propriei personalități. Obișnuit cu sarcinile școlare și îndeplinirea lor în programul din timpul școlii, elevul claselor I-IV poate fi susținut în a învăța valoarea timpului său prin jocuri practice și jocuri semantice ale noțiunii de timp. Sentimentul de bucurie în desfășurarea propriilor activități se unește cu interesul pentru participare la acestea. Drumul până la a organiza propriul timp este lung și anevoios, bazat pe două categorii de rațiuni: comprehesiunea și decizia acțiunilor. Elevul , pentru a-și organiza timpul liber, trebuie mai întâi să-și identifice resursele timpului ca timp al său și să dorească îmbunătățirea (performanța) acțiunilor proprii.

Funcția de dezvoltare a personalității preocupă în mod special școala, fiind o funcție educativă sau autoeducativă. Oamenii școlii pot aborda conceptul de timp liber din această perspectivă educativă, ajutându-i pe elevi, de la cele mai fragede vârste:

- ✓ să facă distinția între timpul liber cotidian, timpul liber de la sfârșitul săptămânii, timpul liber din vacanțe;
- ✓ să înțeleagă că lipsa timpului liber poate conduce la stres și randament scăzut;
- ✓ să descopere că pentru a avea timp liber trebuie rezolvate prioritățile (ceea ce considerăm a fi important, dictat de viziuni, concepții, idealuri), apoi urgențele (angajamente, răspunderi, planificări);
- ✓ să facă distincția între activitățile valoroase și cele care „mănâncă" timpul valoros;
- ✓ sa-și aprecieze timpul și să-l administreze eficient, în folosul propriu;
- ✓ să-și creeze un stil armonios de viață prin comunicare și cooperare, inițiativă și inventivitate, respect reciproc și comportament civilizat.

În activitatea de sprijin a elevilor pentru organizarea timpului liber, școala se poate baza pe inventivitatea și inițiativa copiilor, pe calitățile ce îi deosebesc unii de alții, sfătuindu-i asupra drumului pe care îl pot urma și ajutându-i să-și descopere talentele. Astfel de acțiuni ale școlii pot fi realizate sistematic, prin ore speciale în cadrul curriculum-ului la decizia școlii, prin discuții permanente cu elevii și cu părinții acestora, prin implicarea efectivă în viața de dincolo de școală a copiilor.

Dobândirea deprinderilor de organizare a timpului liber face posibilă atitudinea pozitivă de acțiune și decizie în viața socială, câștigarea bucuriei de a ști să trăiești.

EXERCIȚII PENTRU CONȘTIENTIZAREA NOȚIUNII TIMPULUI

Elevul, pentru a-şi organiza timpul liber, trebuie mai întâi să-şi identifice resursele "timpului" ca timp "al sau" şi să dorească îmbunatăţirea (performanţa) acţiunilor sale -atunci el şi-a câştigat "timpul" şi l-a înţeles.Iată câteva exerciții pentru conștientizarea notiunii timpului, care pot fi prezentare elevilor din ciclul primar:

- **„ Poate cineva să vadă timpul?’’**

- Observarea unor imagini cu o figură umană în diferite stadii ale vieții;
- Album personal cu fotografii așezate cronologic;
- *TIMPUL NU SE VEDE, DAR LASĂ URME!*

- **„Cât durează 1 minut?’’**

- exerciții de ,,voință’’ : să taca 1 minut, să stea nemișcați (cronometrat) ;
- *ATÂT DUREAZĂ UN MINUT !*

- **„ E important timpul ?’’-**

- Scurtarea pauzei de 10 minute cu 5 minute(cu acordul elevului);
- *CÂND ÎȚI PLACE CE FACI, TIMPUL PARCĂ TRECE MAI REPEDE, CÂND NU...*
- Pe grupe de același nivel, muncă independentă cu start diferit;
- *CINE A TERMINAT MAI REPEDE?*

- **„Câte ore are ziua ta?’’**

- Calcularea timpul obținut în urma completării chestionarului ;
- *TE-AI GÂNDIT ÎNAINTE SĂ SCRII ?*

- **„Cum îmi folosesc timpul ?”**

- Cronometrarea activităților dintr-o zi (timp de o săptămână) și notarea timpului alocat fiecăreia ;
- *COINCIDE ACEST PROGRAM CU RĂSPUNSURILE DATE LA CHESTIONAR ?*

➢ **EXPERIMENT**

- Prima zi: lăsăm lucrurile în voia lor, scriem temele când ne săturăm de joacă ;
- A doua zi: petrecerea timpului după un program dat ;
- A treia zi: răspundem la întrebări:

- **Cum arată tema făcută în prima zi față de cea din a doua ?**
- **În care noapte ai dormit mai bine?**
- **Care dintre cele două zile a părut a fi mai interesantă? De ce?**
- **Ți-ar plăcea să-ți construiești singur un program zilnic interesant ?**

- A patra zi : conceperea personală a unui program zilnic ;
- Continuare : jurnal.

Bibliografie

1.Jigău, M.(coord.), *„Timpul elevilor”*, Institutul de Stiinț ale Educației, București, 2008

2.Rachieru, A., „*Globalizare și cultura media”,* http://www.rophir.usv.ro/archiv/2002_1-2/2AdrianRachieru.pdf

3.Stan, E., *„Pedagogie postmodernă”,* Institutul European, Iași, 2004

4.http://nou2.ise.ro/wp-content/uploads/2012/08/Studiu.ISE_.Timpul_elevilor.pdf